

SAMRÅDSHANDLING

Behovsbedömning, omfattning och detaljeringsgrad av miljökonsekvensbeskrivningen för Södra Östersjöns vattendistrikt

MED ANLEDNING AV MILJÖBEDÖMNING
AV ÅTGÄRDSPROGRAM 2015-2021

**Behovsbedömning, omfattning och detaljeringsgrad av miljökonsekvensbeskrivningen för
Södra Östersjöns vattendistrikt med anledning av miljöbedömning av åtgärdsprogram 2015-2021**

Diarienummer	537-7691-12
Utgiven av	Länsstyrelsen Kalmar län
Ansvarig avd/enhet	Vattenmyndighetens kansli
Författare	Monika Jensen, Miljöbiten Konsultbyrå AB
Layout	Carina Nanker
Tryckt hos	Kaigan AB, Solna
Upplaga	1 000 ex

SAMRÅDSHANDLING 2012-2013

Miljöbedömning och upprättande av miljökonsekvensbeskrivning till vattenförvaltningens Åtgärdsprogram 2015-2021, Södra Östersjöns vattendistrikt.

Inom ramen för arbetet med vattenförvaltningens Åtgärdsprogram 2015-2021 har en så kallad behovsbedömning gjorts. Det har vid denna framkommit att genomförandet av åtgärdsprogrammet kan antas komma att ge upphov till betydande miljöpåverkan. Miljöbedömning och upprättande av miljökonsekvensbeskrivning (mkb) krävs därför i enlighet med vad som framgår av miljöbalken med följdlagstiftning. Berörda länsstyrelser, kommuner och myndigheter ska ges tillfälle att yttra sig över behovsbedömningen.

Innan Vattenmyndigheten i Södra Östersjöns vattendistrikt bestämmer omfattningen av och detaljeringsgraden för miljökonsekvensbeskrivningen ska myndigheten i enlighet med 6 kap 13 § miljöbalken samråda med den eller de kommuner och länsstyrelser som kan beröras.

Vattenmyndigheten översänder härmed utkastet till mkb (som även innehåller redovisning av behovsbedömningen) för yttrande över behovsbedömningen och samråd om omfattningen av och detaljeringsgraden för mkb-dokumentet.

Samrådstiden sträcker sig fram till den 1 juni 2013.

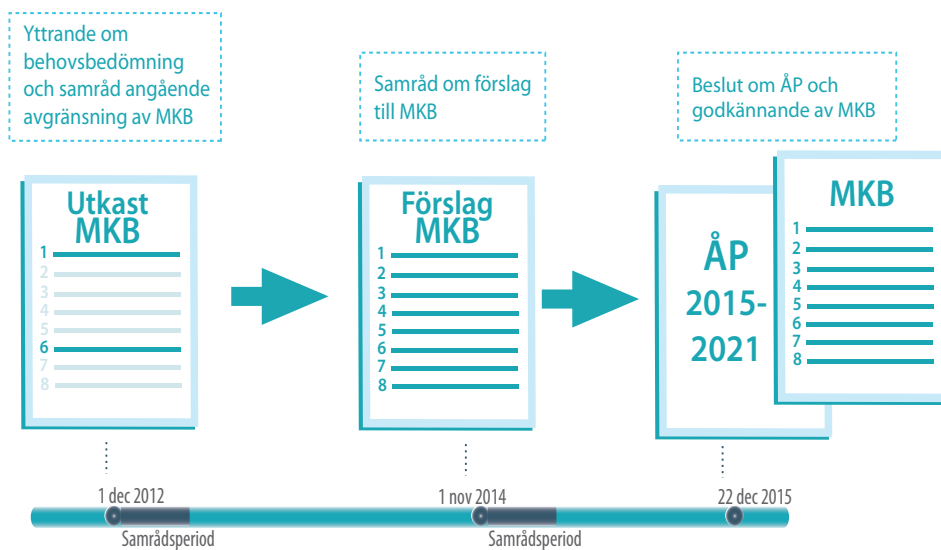
Eventuella synpunkter på behovsbedömningen respektive utkastet till miljökonsekvensbeskrivning till Åtgärdsprogram 2015-2021, Södra Östersjöns vattendistrikt ska ha inkommit den 1 juni 2013:

Vi ser gärna att ni använder er av den webbaserade svarsenkäten som finns på vattenmyndigheternas webbplats, www.vattenmyndigheterna.se.

Ni kan också skicka svaret till:
Vattenmyndigheten i Södra Östersjöns vattendistrikt
Länsstyrelsen Kalmar län
391 86 Kalmar

Eller med e-post till: vattenmyndigheten.kalmar@lansstyrelsen.se

Tidplan för miljökonsekvensbedömningens genomförande

Utkast till miljökonsekvensbeskrivning

upprättad inom ramen för miljöbedömning av
Åtgärdsprogram 2015 - 2021

Information till läsaren av samrådsversionen av miljökonsekvensbeskrivningen

Denna miljökonsekvensbeskrivning (mkb) upprättas inom ramen för miljöbedömningen av Åtgärdsprogram 2015-2021 och innehållet i dokumentet kommer att utvecklas och förändras i takt med framtagandet av åtgärdsprogrammet.

De avsnitt som under framtagningsprocessen kommer att kompletteras med mer information är markerade med [...].

För att tydliggöra för läsaren av denna tidiga samrådsversion av mkb-dokumentet (samråd enligt 6 kap 13 § miljöbalken innan omfattning och innehåll bestäms) vilka avsnitt vi gärna tar emot synpunkter på har vi i början av innehållsförteckningen, behovsbedömningen och i kapitlet om förhållandet till andra planer och program ställt frågor som vi gärna ser att ni svarar på. Synpunkter kan även lämnas på hela dokumentet. Hur du lämnar svar på frågorna och ger synpunkter på dokumentet beskrivs på sidan 1.

Sammanfattning

Denna miljökonsekvensbeskrivning tillhör vattenförvaltningens *Åtgärdsprogram Södra Östersjöns vattendistrikt 2015-2021 (ÅP 2015)*. I miljökonsekvensbeskrivningen identifieras, beskrivs och bedöms den betydande miljöpåverkan som genomförandet av åtgärdsprogrammet kan antas komma att medföra. Miljökonsekvensbeskrivningen utgör ett underlag för beslutet om åtgärdsprogrammet.

[...]

Innehållsförteckning

I detta avsnitt vill vi gärna att du svarar på frågan:

- Är miljökonsekvensbeskrivningens omfattning och detaljeringsgrad på en bra nivå?
(Jämför gärna med bestämmelserna i 6 kap 11-13 §§ miljöbalken om syfte och innehåll.)

1. Miljöbedömning	9
Behovsbedömning	9
Miljöbedömningens syfte	9
Miljöbedömningens genomförande	9
Hur bedömningar gjorts och problem när uppgifterna sammanställdes	10
2. Förslaget till åtgärdsprogram	11
Syfte	11
Funktion och innehåll	11
Förhållandet till andra planer och program	11
Kopplingar till närliggande arbetsfält och politikområden	17
3. Miljöförutsättningar.....	18
Nulägesbeskrivning	18
Vatten som riskerar att inte uppnå god status	18
Tillgång på grundvatten.....	18
Skyddade områden	18
Miljöproblem och konflikter i skyddade områden	18
4. Miljökonsekvensbeskrivningens avgränsningar	19
Behovet av avgränsning	19
Geografisk och tidsmässig avgränsning	19
Detaljeringsgrad och avgränsning i sak.....	20
Övrig avgränsning	20
5. Alternativ.....	21
Nollalternativet.....	21
Åtgärdsprogramalternativet.....	21
Övriga alternativ	21
6. Bedömning av miljöpåverkan	22
Betydande miljöpåverkan.....	22
Miljöaspekter som inte bedöms påverkas på ett betydande sätt vid genomförandet av planen	23
Miljöns sannolika utveckling om åtgärdsprogrammet inte genomförs.....	24

7. Förslag på åtgärder	25
8. Uppföljning av faktisk, betydande miljöpåverkan.....	26
9. Medverkande och källor	27

1. Miljöbedömning

Behovsbedömning

I detta avsnitt vill vi gärna att du:

- Lämna yttranden på behovsbedömningen.
(Se även 4 och 6 §§ förordning (1998:905) om miljökonsekvensbeskrivningar.)

Alla planer och program inom vissa sektorer, t ex vattenförvaltning, avfallshantering och energi, ska genomgå miljöbedömning om de utarbetas och antas av myndighet, krävs enligt lag och om de kan antas medföra en betydande miljöpåverkan, exempelvis om de väsentligt anger förutsättningarna för prövning av efterföljande åtgärder och verksamheter.

Åtgärdsprogram Södra Östersjöns vattendistrikt 2015-2021 (ÅP 2015) är ett sådant program som krävs enligt lag. Programmet kommer att antas av myndighet och kommer att vara vägledande vid kommande prövningar av bland annat miljöfarlig verksamhet och vattenverksamhet. Detta gör att Vattenmyndigheten i Södra Östersjöns vattendistrikt har bedömt att miljöbedömning av åtgärdsprogrammet ska genomföras.

Miljöbedömningens syfte

Syftet med miljöbedömning är att integrera miljöaspekter i planer och program så att en hållbar utveckling främjas¹. Miljöbedömningen ska leda till att relevanta miljöaspekter beaktas i arbetet med åtgärdsprogrammet. Genom obligatoriska samråd garanteras allmänheten, organisationer, myndigheter och andra intressenter insyn i processen och möjlighet att påverka åtgärdsprogrammet. Den miljökonsekvensbeskrivning (mkb) som upprättas inom ramen för miljöbedömningen ska bland annat garantera att de som beslutar om åtgärdsprogrammet har kännedom om den betydande miljöpåverkan som genomförandet av detsamma kan antas medföra.

Miljöbedömningens genomförande

Inom ramen för miljöbedömningsprocessen har denna mkb tagits fram. Den utgör underlag för beslut om ÅP 2015. I mkb:n identifieras, beskrivs och bedöms den betydande positiva och negativa miljöpåverkan som genomförandet av ÅP 2015 kan antas komma att medföra.

Miljöbedömningsprocessen startade parallellt med framtagandet av åtgärdsprogrammet. Samråd har skett med följande samrådsparter om behovsbedömningen samt omfattningen och detaljeringsgraden för denna mkb: [...].

¹ 6 kap 11§ miljöbalken. Bestämmelserna om miljöbedömning finns i 6 kap 11-18 och 22 §§ miljöbalken samt i förordning (1998:905) om miljökonsekvensbeskrivningar. Bestämmelserna grundar sig på direktiv 2001/42/EG.

Vid det inledande samrådet år 2012-2013 har synpunkter avseende förslaget till innehåll och avgränsning av mkb:n lämnats av [...]. Synpunkter som framförts är att [...]. Synpunkterna har beaktats genom att [...].

Vid remiss år 2014-2015 av förslaget till ÅP 2015 och föreliggande mkb inkom yttranden från [...]. Följande synpunkter lämnades på mkb:n: [...].

Det finns inte något krav i miljöbalken på separat godkännande av mkb:n till ett åtgärdsprogram. Att myndigheten beslutar att anta ÅP 2015 innebär alltså att den samtidigt bedömer att mkb:n utgör ett tillräckligt bra underlag för beslutet.

En särskild sammanställning ska upprättas enligt vad som framgår i 6 kap 16 § miljöbalken. Den ska bland annat visa hur miljöaspekter har integrerats i ÅP 2015. Den särskilda sammanställningen ska göras tillgänglig för samrådskretsen efter antagandet av åtgärdsprogrammet.

Uppföljningen av den faktiska betydande miljöpåverkan som genomförandet av ÅP 2015 medför kommer att ske genom [...].

Hur bedömningar gjorts och problem när uppgifterna sammanställdes

Det är i huvudsak åtgärderna i ÅP 2015 som sätts i fokus vid bedömningarna av betydande miljöpåverkan i denna mkb. Stöd vid bedömningar och i det övriga arbetets genomförande har hämtats i miljöbalken med följdlagstiftning och i Naturvårdsverkets handbok om miljöbedömning av planer och program. Erfarenheter från arbetet med MKB för åtgärdsprogram 2009-2015 har tagits tillvara.

Arbetet med att ta fram och förankra ÅP 2015 är omfattande såväl material- som tidsmässigt. Många aktörer är involverade. Ambitionen i miljöbedömningsarbetet har redan från början varit att upprätthålla ett väl fungerande utbyte mellan miljöbedömnings- och åtgärdsprogramprocesserna, helt i överensstämmelse med intentionerna i lagstiftningen. Problem har funnits när det gäller [...].

2. Förslaget till åtgärdsprogram

Syfte

Vattenförvaltningens åtgärdsprogram syftar till att uppnå god status eller potential i alla yt- och grundvattenförekomster i enlighet med kraven i ramdirektivet för vatten och i vattenförvaltningsförordningen. Det övergripande målet med åtgärderna i ÅP 2015 är således att de miljö kvalitetsnormer (mkn) som vattendelegationen har beslutat om följs.

Funktion och innehåll

Åtgärdsprogrammet ska enligt miljöbalken vara riktat till myndigheter och kommuner som sedan har att iakttä miljö kvalitetsnormerna och inom sina ansvarsområden vidta de åtgärder som behövs enligt åtgärdsprogrammet. ÅP 2015 ska alltså fungera som ett övergripande planeringsinstrument.

En central funktion för ett åtgärdsprogram är också, enligt förarbetena till de ändringar i bestämmelserna i 5 kap 6 § miljöbalken som trädde i kraft under hösten år 2010, att dels fördela kraven mellan olika typer av källor, dels att ange de olika typer av styrmedel som ska användas.

Kraven och förväntningarna på åtgärdsprogrammets funktion och utformning är alltså inte helt entydiga och klara. De synpunkter som har lämnats av regeringen och EU-kommissionen m fl på de åtgärdsprogram som beslutades år 2009 i Sverige tyder på önskemål och förväntningar om mer konkreta och detaljerade åtgärdsprogram för perioden 2015-2021.

[...]

Förhållandet till andra planer och program

I detta avsnitt vill vi gärna att du besvarar frågorna:

- Har vi tagit med rätt planer och program?
- Har vi gjort avgränsningarna på en bra nivå?

Hur ÅP 2015 förhåller sig till andra relevanta planer och program ska redovisas enligt 6 kap 12 § 1 p. miljöbalken. ÅP 2015 ska definiera ansvarsområden för de myndigheter och kommuner som åtgärdsprogrammet riktar sig mot samt ge förslag på lämpliga styrmedel och fysiska åtgärder som behövs för att miljö kvalitetsnormerna ska följas. I många fall behöver det ske avvägningar och prioriteringar till följd av annan lagstift-

ning, andra direktiv eller sakområden. Nedan ges en sammanställning av relevanta planer och program utifrån de sakområden de kan hänföras till, samt uppgift om på vilket sätt ÅP 2015 förhåller sig till var och en av dessa.

Energi- och klimat

Energiplaner och/eller **energi- och klimatstrategier** tas idag fram både kommunalt och regionalt. Alla kommuner ska enligt lag² ha en aktuell energiplan. Planerna behandlar tillförsel, distribution och användning av energi samt hushållning, effektivisering och andra åtgärder för minskad klimatpåverkan. Åtgärder i ÅP 2015 kan utgöra motstående intresse till bibehållen eller utökad vattenkraftproduktion. Frågan avgörs ytterst i samband med tillståndsprövning i det enskilda fallet där ÅP 2015 kan utgöra underlag för beslut vid prövningen.

Klimatanpassningsplaner är planer för att anpassa samhället till de klimatförändringar vi märker av redan idag och de som vi inte kan förhindra i framtiden. De tas fram av länsstyrelser och kommuner och bygger bland annat på risk- och sårbarhetsutredningar. Åtgärder i ÅP 2015 och klimatanpassningsåtgärder kan samverka med eller motverka varandra. ÅP 2015 bör beaktas vid framtagande av klimatanpassningsplaner och vice versa. Utveckling av samordningen kommer att behövas.

Planer för hantering av översvämningsrisker tas fram av länsstyrelserna och ska vara klara i alla län senast den 22 december 2015. Arbetet genomförs i nära samarbete med Myndigheten för samhällsskydd- och beredskap som är ansvarig myndighet enligt förordningen om översvämningsrisker³. Planerna syftar till att minska de ogynnsamma följderna av översvämning för miljön, människors hälsa, kulturarvet och ekonomisk verksamhet. Särskild vikt läggs vid förebyggande arbete samt skydd och beredskap. Planerna ska utarbetas i samordning med översynen av förvaltningsplanerna enligt ramdirektivet för vatten. Indirekt finns koppling till ÅP 2015 genom ÅP 2015:s koppling till förvaltningsplanen. Traditionella åtgärder mot översvämning innebär ofta negativa konsekvenser för växt- och djurliv i vattenförekomster samt för andra verksamheter nedströms i avrinningsområdet och kan innebära konflikt med åtgärder i ÅP 2015.

Fysisk planering och infrastruktur

Översiktsplaner och **detaljplaner** upprättas av kommuner. Alla kommuner ska enligt lag⁴ ha en aktuell översiktsplan. I översikts- och detaljplaner klargörs hur mark- och vattenområden i kommunen lämpligen ska användas och hur den befintliga

² Lag (1977:439) om kommunal energiplanering

³ Förordning (2009:956) om översvämningsrisker

⁴ Plan- och bygglag (2010:900)

byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras. Bestämmelserna i en detaljplan är bindande. ÅP 2015 utgör viktigt underlag för den fysiska planeringen i kommunerna. Eftersom avrinningsområdesgränserna avviker från de geografiska och administrativa gränserna behöver kommunerna hitta arbetsformer för att samordna arbetet när det gäller vattenfrågor i den fysiska planeringen.

Länsplan för transportinfrastruktur samt **väg- och trafikplaner** upprättas av länsstyrelser respektive kommuner. ÅP 2015 kan utgöra del av underlaget till dessa planer.

Arbetsplaner för väg- och järnväg upprättas och fastställs av Trafikverket. Arbetsplaner är planer som reglerar markåtkomst, visar i detalj var en väg eller järnväg ska gå eller på vilken sträcka den ska byggas om, hur den ska utformas samt hur den ska anslutas till omgivande väg- eller järnvägsnät. ÅP 2015 innehåller åtgärder som kan utgöra underlag för och påverka de sakprövningar (tillstånds- och dispensprövning) som behövs för att kunna genomföra väg-/järnvägsåtgärderna i enlighet med arbetsplanerna, exempelvis kan det behövas tillstånd till vattenverksamhet, markavvattning och till åtgärder som berör Natura 2000-område.

Förorenade områden

Efterbehandlingsstrategier och **efterbehandlingsplaner** tas fram för utredning, undersökning och efterbehandling av förorenade områden. Länsstyrelserna och kommunerna är huvudmän för projekt som genomförs med stöd av statliga bidrag. ÅP 2015 innehåller sådana åtgärder som behövs för att uppnå god status i grund- och ytvattenförekomster och utgör del av underlaget för val av åtgärder och prioriteringar i efterbehandlingsarbetet. Åtgärderna i ÅP 2015 bygger i sin tur till viss del på de statusklassningar (kemisk status i yt- och grundvattenförekomster) som görs med stöd i uppgifter som erhålls vid provtagningar och undersökningar inom ramen för arbetet med förorenade områden.

Natur- och kulturmiljö

Naturvårdsplaner upprättas av länsstyrelser och kommuner. De behandlar hur naturvården ska bedrivas, vad som ska skyddas och inom vilka områden den biologiska mångfalden ska prioriteras. ÅP 2015 kan utgöra del av underlaget till naturvårdsplaner.

Kulturminnesprogram tas fram av länsstyrelser och kommuner. Åtgärder i ÅP 2015 kan utgöra motstående intresse till bevarandet av kulturhistoriskt intressanta lämningar i eller i anslutning till vattenförekomster, till exempel utrivning av dammar eller andra anläggningar i vatten som utgör vandringshinder. Kulturmiljöinventeringar av vattendrag saknas ofta. Det är därför inte heller ovanligt att vattendragens kulturmiljöer saknas i kulturminnesprogrammen.

Regional utveckling

Det **regionala utvecklingsprogrammet (RUP)** eller **regionala utvecklingsstrategin (RUS)** syftar till att få fram en gemensam vision, mål och handlingsplaner för regionens utveckling. Detta arbete ska ske genom samverkan mellan olika aktörer på lokal, regional och nationell nivå. Exempel på områden som behandlas är näringslivsutveckling, kommunikationer, infrastruktur, bostäder, kultur, miljö, utbildning, sysselsättning och andra offentliga tjänster. RUP/RUS ska fungera som ett paraply för andra regionala utvecklingsarbeten, exempelvis regionala tillväxtprogrammet och länsplan för transportinfrastruktur. RUP/RUS ska bland annat: Beakta de regionala förutsättningarna, ange inriktning och prioriteringar, beakta målen för en hållbar utveckling och redovisa åtgärder för att uppnå regional utveckling. ÅP 2015 verkar parallellt med RUP/RUS.

Landsbygdsprogrammet (med regionala strategier) har som övergripande mål att främja en ekonomiskt, ekologiskt och socialt hållbar utveckling av landsbygden. Programmet gäller för åren 2007 – 2013. Regionala strategier finns framtagna av länsstyrelserna för hur stödet ska fördelas på olika projekt och företag. Åtgärder i ÅP 2015 kommer att börja gälla efter att det nuvarande, 7-åriga landsbygdsprogrammet har avslutats. Dess genomförda projekt kan ligga till grund för utvecklingen av åtgärder i ÅP 2015. Nytt landsbygdsprogram för åren fram till år 2020 är under framtagande. Ett förslag till nytt mål är ”Minskade utsläpp och vattenkvalitet”. ÅP 2015 och det nya landsbygdsprogrammet tas fram parallellt och bör därför stämma överens.

Verksamheter och areella näringar

Tillsynsplaner upprättas och beslutas av statliga myndigheter, länsstyrelser och kommuner. I dessa fastställs hur tillsynen enligt miljöbalken ska bedrivas och vilka insatser som ska prioriteras under det kommande året. Tillsynsplanerna baseras på behovsutredningar. ÅP 2015 kan utgöra underlag till behovsutredningarna och därmed till tillsynsplanerna.

Åtgärdsprogram för nitratkänsliga områden tas fram av Jordbruksverket i enlighet med nitratdirektivet⁵. Till de nitratkänsliga områdena i Sverige hör: Hallands, Skåne och Blekinge län, Öland och Gotland samt övriga kustområden som sträcker sig från Västra Götaland till Stockholms län samt jordbruksområdena kring sjöarna Mälaren och Hjälmaran, i Östergötland och söder om Vänern.

För dessa områden finns längre gående bestämmelser för att minska växtnäringsförlusterna från jordbruket än i övriga landet. Vilka kommuner och församlingar som

5 Rådets direktiv 91/676/EEG om skydd mot att vatten förorenas av nitrater från jordbruket

tillhör känsliga områden anges närmare i föreskrifter om miljöhänsyn i jordbruket⁶. Åtgärderna i programmet genomförs med hjälp av lagstiftning, miljöersättningar, rådgivning och information och försöks- och utvecklingsverksamhet.

Ett program, *Handlingsprogram för minskade växtnäringsförluster*, har tagits fram av Jordbruksverket för att både minska risken för övergödning och klimatpåverkan från jordbruket under perioden 2011-2016. Åtgärder i ÅP 2015 behöver stämmas av mot föreslagna åtgärder enligt nitratdirektivet för att undvika dubbelreglering och dubbelarbete.

Vatten- och avlopp

VA-planer upprättas av kommunerna och är ett styrmedel för att åtgärder ska kunna genomföras på ett effektivt sätt. I VA-planer beskrivs ofta hur vatten- och avloppsförsörjningen ska lösas i hela kommunen, det vill säga både inom och utanför kommunalt verksamhetsområde, men det finns ingen enhetlig definition för VA-planer eller vad de ska omfatta. Med VA-försörjning avses ofta såväl dricksvattenförsörjning, spillvattenbortledning och -rening som dagvattenhantering. Andra namn på VA-plan kan exempelvis vara VA-strategi, VA-policy, Generalplan för VA, VA-översikt. ÅP 2015 ger viktigt stöd och underlag för framtagande av VA-planer.

Vattenförsörjningsplaner upprättas i första hand av kommuner, men även länsstyrelser. Syftet med vattenförsörjningsplanerna är att trygga dricksvattenförsörjningen på lång sikt. De innehåller en beskrivning av dricksvattenförsörjningen och andra större tillståndsgivna uttag i kommunen/länet, dricksvattenbehovet idag och i framtiden, potentiella hot mot försörjningen, bristområden samt dricks-vattenförsörjningen i ett förändrat klimat. En vattenförsörjningsplan kan utgöra del av kommunens VA-plan (se ovan). ÅP 2015 ger viktigt stöd och underlag för framtagande av vattenförsörjningsplaner.

Övrigt

Baltic Sea Action Plan (BSAP), har tagits fram av Helsingforskommissionen (Helcom) som är det styrande organet i konventionen om skydd av östersjöområdets marina miljö. BSAP är en strategi för att uppnå en hållbar förvaltning av Östersjön. Det övergripande målet är att Östersjön ska ha god status år 2021. ÅP 2015 har betydligt bredare fokus än BSAP som enbart avser havsmiljön. Åtgärder i ÅP 2015 samverkar med åtgärder i BSAP för att minska utsläpp i havsmiljön och bevara den biologiska mångfalden i Östersjön.

Havsplaner är en ny typ av planer. De tas fram av Havs- och vattenmyndigheten (HaV) och ska beslutas av regeringen. De omfattar det svenska territorialhavet från

⁶ Jordbruksverkets föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2004:62) om miljöhänsyn i jordbruket vad avser växtning.

en nautisk mil utanför baslinjen till och med den ekonomiska zonen. Havsvattenplanerna tar alltså vid där gränsen för vattenförvaltningens åtgärdsplaner slutar i territorialhavet. Havsplaneringen ska vara vägledande, styrande eller bindande för beslut om havsområdena.

God miljöstatus ska uppnås i Europas marina miljöer till år 2020 enligt **Havsmiljödirektivet**⁷. Det förekommer viss överlappning mellan vatten- och havsmiljödirektivens bestämmelser i territorialhavet. Åtgärder i ÅP 2015 kommer troligen i flera fall att ha en inverkan på havsmiljön. I dessa fall ska förvaltningen enligt den svenska vatten- respektive havsmiljöförordningen samverka. Myndigheterna ska samarbeta och hjälpa varandra ”på det sätt som är lämpligt med hänsyn till myndigheternas olika kompetens och en effektiv havs- och vattenmiljöförvaltning”⁸.

Arbetet med en **Miljömålsstrategi för en sammanhållen vattenpolitik** har inletts genom att regeringen har gett HaV i uppdrag att med utgångspunkt i skrivelsen ”Åtgärder för ett levande hav” (2009/10:213) lämna förslag på områden som kan vara lämpliga att ta med i en kommande miljömålsstrategi för en sammanhållen vattenpolitik. HaV har redovisat regeringsuppdraget i rapporten ”Underlag för en sammanhållen vattenpolitik” i juni 2012. HaV föreslår att följande sju områden tas med i en kommande miljömålsstrategi för en sammanhållen vattenpolitik: Övergripande styrning och samordning, fysisk planering för hållbar hantering av vatten, bevarande och restaurering av natur- och kulturvärden, hållbart nyttjande av mark vid vatten, hållbart nyttjande av vattenkraft, farliga ämnen som påverkar vattenmiljön samt hållbart fiske. Hur vattenförvaltningens åtgärdsprogram förhåller sig till, eller kan kopplas till, den kommande miljömålsstrategin för en sammanhållen vattenpolitik behandlas inte i rapporten.

7 Havsmiljödirektivet (2008/56/EG)

8 Havsmiljöförordning (2010:1342), 12 §

Kopplingar till närliggande arbetsfält och politikområden

ÅP 2015 har stark koppling till ett flertal närliggande arbetsfält och arbetet med att ta fram åtgärder för perioden 2015-2021 berörs direkt eller indirekt av de direktiv som finns inom dessa arbetsfält och politikområden. I vissa hänseenden överlappar de varandra och mellan dem finns såväl möjligheter till positiva förstärkningseffekter som risk för konflikter. Enligt 6 kap 5 § förordningen om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön (VFF) ska ett åtgärdsprogram innehålla de grundläggande åtgärder som tas upp inom följande EG-direktiv:

- Direktivet om rening av avloppsvatten från tätbebyggelse (91/271/EEG), Avloppsdirektivet
- Badvattendirektivet (2006/7/EEG)
- Direktivet om avloppsslam (86/278/EEG)
- Direktivet om vilda fåglar (79/409/EEG)
- Direktivet om växtskyddsmedel (91/414/EEG)
- Dricksvattendirektivet (80/778/EG)
- Direktivet om livsmiljö (92/43/EEG), Habitatdirektivet
- IPPC-direktivet (96/61/EG)⁹
- MKB-direktivet (85/337/EG)
- Nitratdirektivet (91/676/EEG)
- Seveso-direktivet (96/82/EG)

⁹ Har ersatts av Direktivet om industriutsläpp (2010/75/EU), "IED-direktivet", vars införande i svensk rätt kommer att vara klart i januari 2013.

3. Miljöförutsättningar

Nulägesbeskrivning

[...]

Vatten som riskerar att inte uppnå god status

[...]

Tillgång på grundvatten

[...]

Skyddade områden

[...]

Miljöproblem och konflikter i skyddade områden

[...]

4. Miljökonsekvensbeskrivningens avgränsningar

Behovet av avgränsning

Generella bestämmelser om vad en miljökonsekvensbeskrivning (mkb) ska innehålla finns i 6 kap 12 § miljöbalken. I mkb:n ska den betydande miljöpåverkan som genomförandet av planen kan antas medföra identifieras, beskrivas och bedömas. Rimliga alternativ med hänsyn till planens eller programmets syfte och geografiska räckvidd ska också identifieras, beskrivas och bedömas.

Omfattningen och detaljeringsgraden av innehållet avgränsas utifrån vad som är rimligt i det enskilda fallet. Enligt 6 kap 13 § miljöbalken ska miljökonsekvensbeskrivningen ”innehålla de uppgifter som är rimliga med hänsyn till:

1. bedömningsmetoder och aktuell kunskap,
2. planens eller programmets innehåll och detaljeringsgrad,
3. allmänhetens intresse, och
4. att vissa frågor kan bedömas bättre i samband med prövningen av andra planer och program eller i tillståndsprövningen av verksamheter eller åtgärder”.

Nedan beskrivs de avgränsningar som har gjorts i denna mkb och skälen för dessa. Vid bedömning av vad som är rimligt att ta med, har de fyra punkterna ovan särskilt beaktats.

Geografisk och tidsmässig avgränsning

I mkb:n fokuseras på betydande miljöpåverkan i och utanför Sverige när det gäller bedömning av betydande positiv miljöpåverkan till följd av genomförande av åtgärdsprogrammet och de åtgärder som är av betydelse för vattenkvaliteten i Södra Östersjöns vattendistrikt.

Betydande negativ miljöpåverkan till följd av genomförandet av ÅP 2015 bedöms inte komma att uppstå i grannländer. Inte heller i andra stater inom eller utanför EU. Denna bedömning görs med utgångspunkt i Södra Östersjöns vattendistrikts geografiska läge. Beskrivningen av negativ miljöpåverkan till följd av genomförandet av åtgärdsprogrammet avgränsas därför till miljöpåverkan i Sverige och i huvudsak inom aktuellt vattendistrikt.

Åtgärdsprogrammet avser tidsperioden 2015 - 2021. Tidsmässigt avgränsas mkb:n till att avse nuläget och tiden fram till år 2027 med hänsyn till tidsaspekten i ramdirektivet om vatten. Det så kallade ”Generationsperspektivet” beaktas när det kommer till bedömning av möjligheten att uppfylla de nationella miljö kvalitetsmålen, det vill säga år 2020 respektive år 2050 (målet Begränsad klimatpåverkan).

Detaljeringsgrad och avgränsning i sak

ÅP 2015 är ett åtgärdsprogram av övergripande karaktär, därför genomförs miljöbedömningen och upprättas mkb:n på en motsvarande, övergripande nivå. Den mer detaljerade beskrivningen av miljökonsekvenser står kommunerna för i det efterföljande arbetet med miljöbedömning och upprättande av mkb:er i den fysiska planeringen i respektive kommun. På motsvarande sätt beskrivs miljökonsekvenserna också mer detaljerat av verksamhetsutövare i samband med tillståndsprövning enligt miljöbalken. I mkb:n till ÅP 2015 beskrivs därför förväntad övergripande miljöpåverkan men däremot inte miljöpåverkan i enskilda planområden eller projekt.

Tanken är inte att miljöbedöma hela den svenska vattenförvaltningen, utan avgränsningen av mkb:n i sak följer av inriktningen på åtgärderna i åtgärdsprogrammet.

Övrig avgränsning

Frågor som ska prövas i särskild ordning, eller som bättre kan bedömas i samband med prövningen av andra planer och program respektive vid tillståndsprövning behandlas inte i denna mkb, exempelvis:

- Lokalisering och utformning av anläggningar (behandlas vid/i tillståndsprövning, antagande av översikts- och detaljplaner, kommunala energiplaner, bygglov etc)
- Tillåtlighet och villkor avseende anläggningar (behandlas vid tillståndsprövning, lagligförklaring)
- Planering av operativ tillsyn avseende miljöfarlig verksamhet, naturvård och vattenverksamhet (behandlas i lokala och regionala tillsynsplaner)
- Dispenser och tillstånd enligt bestämmelserna om områdesskydd

5. Alternativ

Nollalternativet

Nollalternativet i denna mkb utgörs av en beskrivning av miljöförhållandena och miljöns sannolika utveckling utan åtgärderna i ÅP 2015. Avgörande för utvecklingen i nollalternativet är därför hur övrigt miljöförbättrande arbete av betydelse för vattenmiljön bedrivs, i huvudsak tillämpning av miljökvalitetsnormerna för vatten i samband med prövning av nya verksamheter enligt miljöbalken.

Åtgärdsprogramalternativet

Åtgärdsprogramalternativet innehåller ett mer varierat utbud av åtgärder och kan därigenom sägas ha högre ambitionsnivå än nollalternativet.

[...]

Övriga alternativ

Krav avseende innehåll och formalia när det gäller vattenförvaltningens åtgärdsprogram framgår i stor utsträckning av författningarna på området. De ger inte så stort utrymme för framtagande av alternativ till själva åtgärdsprogrammet. Däremot kan de åtgärdsförslag som diskuteras under processens gång ligga till grund för olika alternativa inriktningar på åtgärderna i programmet.

[...]

6. Bedömning av miljöpåverkan

Betydande miljöpåverkan

Även program som innehåller miljöförbättrande åtgärder och förväntas ha en positiv inverkan, så som ÅP 2015, kan medföra risk för negativ miljöpåverkan med avseende på vissa miljöaspekter. Tidigare kända konflikter mellan olika miljöintressen eller värden kan finnas och nya kan uppstå.

I tabellen nedan visas ett exempel på hur en sammanställning över vilka miljöaspekter¹⁰ som bedöms kunna komma att påverkas på ett betydande sätt vid genomförandet av ÅP 2015 skulle kunna se ut.

Exempeltabell. Betydande miljöpåverkan vid genomförande av åtgärdsprogrammet.

Betydande påverkan på de olika aspekterna kan vara antingen positiv eller negativ eller både positiv och negativ.

Aspekt	Inte betydande miljöpåverkan	Trolig betydande miljöpåverkan
Biologisk mångfald, växt- och djurliv		X (positiv)
Befolkning och människors hälsa		X (positiv)
Mark	X	
Vatten		X (positiv och negativ)
Luft och klimatfaktorer	X	
Materiella tillgångar		X (positiv och negativ)
Landskap	X	
Bebyggelse	X	
Forn- och kulturlämningar samt annat kulturarv		X (negativ)

Kommentar till exempeltabellen: I tabellen visas en mycket tidig bedömning som troligen kommer att förändras under arbetets gång.

I texten nedan kommer den betydande miljöpåverkan enligt tabellen ovan att beskrivas utifrån respektive miljöaspekt.

Biologisk mångfald, växt- och djurliv

[...]

Befolkning och människors hälsa

[...]

¹⁰ Miljöbalken 6 kap 12 § andra stycket 6

Vatten

[...]

Materiella tillgångar

[...]

Forn- och kulturlämningar samt annat kulturarv

[...]

Miljöaspekter som inte bedöms påverkas på ett betydande sätt
vid genomförandet av planen

Mark

[...]

Luft och klimatfaktorer

[...]

Landskap

[...]

Bebyggelse

[...]

Miljöns sannolika utveckling om åtgärdsprogrammet inte genomförs

Den sannolika utvecklingen om åtgärderna i ÅP 2015 inte genomförs kan beskrivas genom att göra en framskrivning av miljötillståndet utifrån nuläget så som detta beskrivs under rubrik 3 "Miljöförutsättningar". Det innebär att [...].

Jämförelse mellan alternativen och deras betydande miljöpåverkan

[...]

Beaktande av miljö kvalitets- och folkhälsomål samt andra miljöhänsyn

[...]

7. Förslag på åtgärder

[...]

8. Uppföljning av faktisk, betydande miljöpåverkan

[...]

9. Medverkande och källor

Följande personer har medverkat i framtagandet av denna mkb:

Helena Segervall, Vattenmyndighetens kansli, Norra Östersjöns vattendistrikt, ansvarig miljöbedömning och mkb

Monika Jenssen, Miljöbiten Konsultbyrå AB, konsultstöd miljöbedömning och mkb

[...]

Nedan återges de referenser som, tillsammans med arbetsmaterial, mötesprotokoll, samrådssynpunkter och förslaget till ÅP 2015, utgör källorna till denna mkb.

Muntliga källor

[...]

Skriftliga källor

Förordning (1998:905) om miljökonsekvensbeskrivningar

Handbok med allmänna råd om miljöbedömning av planer och program, Naturvårdsverket, 2009

Miljöbalk (1998:808)

Miljökonsekvensbeskrivning av åtgärdsprogram Södra Östersjöns Vattendistrikt 2009-2015, Vattenmyndigheten Södra Östersjön, 2009-12-16

PM, Erfarenheter från arbetet med MKB för åtgärdsprogram 2009, Vattenmyndighetens kansli, 2012-03-14

PM, Miljöbedömning av ÅP 2015, Miljö- och projekteringsbyrå AB, 2011-09-14

[...]

Digitala källor

EUR-lex, Ingång till EU-rätten, <http://eur-lex.europa.eu/sv/index.htm>

Miljömålsportalen, www.miljomal.se

Naturvårdsverket, www.naturvardsverket.se

Riksdagen, Svensk författningssamling, www.riksdagen.se

[...]

Vattenmyndigheten Södra Östersjöns vattendistrikt
Växel 010-223 80 00
www.vattenmyndigheterna.se

Länsstyrelsen Kalmar län
Växel 010-223 80 00
www.lansstyrelsen.se/kalmar

Länsstyrelserna
